

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: RUDY VAN DE VOORDE - WATERLOOLAAN 115 - 1000 BRUSSEL

2018

Jaarcijfers

Directoraat-generaal **Penitentiaire Inrichtingen**

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE

.be

Inhoudstafel

01	Gebruikte termen	3
02	Gevangenisbevolking	4
	Dagelijkse bevolking, capaciteit en overbevolking.....	4
	Volgens prioritaire wettelijke toestand	5
	Volgens geslacht	7
	Volgens nationaliteit	8
	Volgens detentieregime	10
03	Opsluitingen	12
04	Invrijheidstellingen	15
05	Penitentiare verloven en uitgaansvergunningen	19
06	Ontsnappingen	20
07	Overlijdens	21
08	Vergoedingen voor huishoudelijk werk	22
09	Budget	23

Opmerking:

Door afrondingen kan het zijn dat de precieze waarde van het totaal niet volledig overeenstemt met de som van de opgetelde cijfers in de tabellen.

Gebruikte termen

01

De gedetineerdenbevolking in een gevangenis verandert het hele jaar door. Om de samenstelling ervan beter te begrijpen, wordt gesproken over de **gemiddelde dagelijkse bevolking**. Zo worden extreme schommelingen tot een minimum beperkt en wordt ook rekening gehouden met alle verblijven in de gevangenis.

Opsluitingen en invrijheidstellingen zijn weergegeven in absolute cijfers, dus alle opsluitingen en alle invrijheidstellingen in 2018 opgeteld.

De **gemiddelde capaciteit** is het gemiddeld aantal plaatsen voorzien voor de gedetineerden in de verschillende inrichtingen. Dat gemiddelde kan stijgen door de opening van nieuwe afdelingen binnen bestaande inrichtingen en door de bouw van nieuwe inrichtingen. Een daling van het gemiddelde is het gevolg van cellen die buiten gebruik zijn. Dat kan tijdelijk zijn door bijvoorbeeld renovatiewerken of definitief door de sluiting van een inrichting.

De **gemiddelde overbevolkingsgraad** geeft de verhouding weer tussen de gemiddelde bevolking en de gemiddelde capaciteit. De gemiddelde overbevolkingsgraad voor alle gevangenissen samen is niet geldig voor de toestand binnen elke gevangenis. Bepaalde inrichtingen zijn niet of weinig overbevolkt. In andere inrichtingen ligt de overbevolkingsgraad ver boven het gemiddelde.

Beklaagden zijn verdachten die zijn opgesloten in afwachting van een definitieve rechterlijke beslissing (veroordeling, internering, vrijspraak, enz.).

Veroordeelden zijn gedetineerden die door de rechtbank een straf of maatregel kregen opgelegd omwille van een strafbaar feit.

Geïnterneerden zijn mensen die een misdrijf hebben gepleegd en lijden aan een geestesstoornis die maakt dat ze niet in staat zijn om hun daden te controleren. Voor die mensen kan een kamer voor de bescherming van de maatschappij (KBM) beslissen om hen te interneren.

Andere gedetineerden zijn onder andere vreemdelingen ter beschikking van de dienst Vreemdelingenzaken (administratieve opsluiting), personen onder voorlopige aanhouding, in het kader van de probatie of de voorwaardelijke invrijheidstelling, personen ter beschikking van de strafuitvoeringsrechtbank (terbeschikkingstelling) en landlopers.

Halve vrijheid voor veroordeelden is een strafregime waarbij de gedetineerde die is veroordeeld tot een totale straf van maximum drie jaar, tijdens wekdagen een uitgaansvergunning krijgt om te werken of een opleiding te volgen en 's avonds terugkeert naar de gevangenis.

Beperkte detentie is een gelijkaardig regime als de halve vrijheid maar dan voor de gedetineerde die veroordeeld is tot een totale gevangenisstraf van meer dan drie jaar. De gedetineerde mag regelmatig de penitentiaire inrichting verlaten en dit voor maximum 12 uur per dag. De beperkte detentie kan door de strafuitvoeringsrechtbank aan de veroordeelde worden toegekend omwille van professionele, familiale of opleidingsbelangen die de aanwezigheid van de gedetineerde buiten de gevangenis vereisen.

Beperkte detentie voor geïnterneerden is eenzelfde regime als dat voor veroordeelden onder beperkte detentie maar is in dit geval toegekend door een kamer voor de bescherming van de maatschappij.

Gevangenisbevolking

02

Dagelijkse bevolking, capaciteit en overbevolking

De totale overbevolkingsgraad is een relatief stabiel gegeven. In 2018 was er sprake van een overbevolking van 11,2%. Anders gezegd waren er maar 9231 plaatsen voor de 10260 gedetineerden die werkelijk in de Belgische gevangenissen verbleven. Ook de overbevolkingsgraad per gevangenis was relatief stabiel in 2018. De gevangenissen die kampten met een overbevolkingsgraad van 65% of meer waren Dinant (71,3%) en Ieper (64,9%). Antwerpen (33,9%), de vrouwengevangenis Berkendael (30,2%), Sint-Gillis (46,5%), Dendermonde (38,7%), Mechelen (32%) en Namur (32,3%) werden in 2018 geconfronteerd met een overbevolking van meer dan 30% tot bijna 47%.

Penitentiaire inrichting	Gemiddelde dagelijkse bevolking	Gemiddelde capaciteit	Gemiddelde overbevolkingsgraad
Andenne	406,1	396	2,6%
Antwerpen	587,8	439	33,9%
Arlon	121,7	111	9,6%
Berkendael	83,3	64	30,2%
Beveren	292,2	312	-6,3%
Brugge	690,6	602	14,7%
Dendermonde	233	168	38,7%
Dinant	54,8	32	71,3%
Gent	375,4	299	25,6%
Hasselt	536	450	19,1%
Hoogstraten	166,3	170,6	-2,5%
Huy	83,5	64	30,4%
Ieper	110,5	67	64,9%
Ittre	416,1	422,3	-1,5%
Jamioulx	372,7	399,5	-6,7%
Lantin	894,1	694	28,8%
Leuven Centraal	288,9	350	-17,5%
Leuven Hulp	168,1	149	12,8%
Leuze-en-Hainaut	325,5	312	4,3%
Marche-en-Famenne	303,7	312	-2,7%
Marneffe	112,5	131	-14,1%
Mechelen	110,9	84	32%
Merksplas	397,6	430	-7,5%
Mons	376,6	307	22,7%
Namur	163,2	123,3	32,3%
Nivelles	223,6	192	16,4%
Oudenaarde	154,2	132	16,8%
Paifve	194,9	205	-4,9%
Ruiselede	52,9	55,6	-4,8%
Sint-Gillis	855,4	583,8	46,5%
Saint-Hubert	194	216	-10,2%
Tongeren	21,5	25	-13,8%
Tournai	171,4	183	-6,3%
Turnhout	261,5	269	-2,8%
Vorst	170,6	180	-5,2%
Wortel	289,6	301	-3,8%
TOTAAL	10260,6	9231,1	11,2%

Gevangenisbevolking volgens prioritaire wettelijke toestand

De onderstaande tabel toont de verdeling van de beklagden, veroordeelden en geïnterneerden over de gevangenissen. De verhoudingen variëren per inrichting naargelang er beklagden, veroordeelden en/of geïnterneerden verblijven. Enkel de inrichting tot bescherming van de maatschappij (IBM) in Paifve is uitsluitend bestemd voor geïnterneerden.

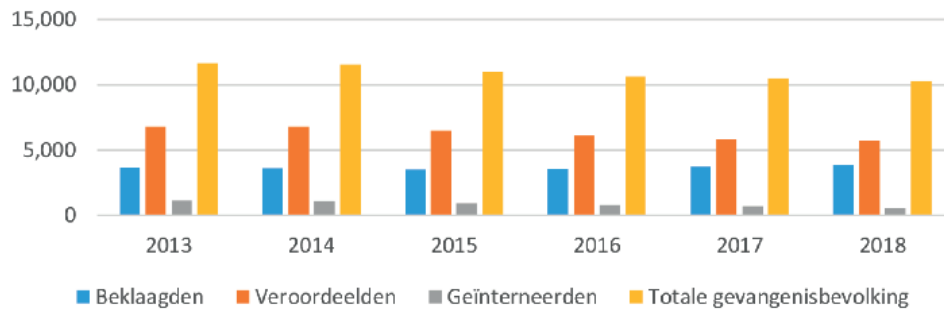
Meer dan de helft van alle gedetineerden waren in 2018 veroordeelden (56%), ruim één op drie was beklagd (37%) en 5% was geïnterneerd.

Penitentiaire inrichting	Beklaagden	%	Veroordeelden	%	Geïnterneerden	%	Andere	%	Totaal
Andenne	11,3	3%	392,3	97%	0	0%	2,5	1%	406,1
Antwerpen	452,9	77%	107,3	18%	14,6	2%	12,9	2%	587,8
Arlon	56,2	46%	63,5	52%	0	0%	2	2%	121,7
Berkendael	43,8	53%	37	44%	1,5	2%	1	1%	83,3
Beveren	16,1	6%	269,3	92%	0	0%	6,8	2%	292,2
Brugge	315,9	46%	345,5	50%	14,1	2%	15,1	2%	690,6
Dendermonde	160,5	69%	69,1	30%	0	0%	3,4	1%	233
Dinant	44,9	82%	9,6	18%	0	0%	0,3	1%	54,8
Gent	221,9	59%	131,1	35%	15,4	4%	7	2%	375,4
Hasselt	243	45%	280,7	52%	0,1	0%	12,2	2%	536
Hoogstraten	0,1	0%	162	97%	0	0%	4,2	3%	166,3
Huy	43,2	52%	39,3	47%	0	0%	1	1%	83,5
Ieper	91,7	83%	17,8	16%	0	0%	1	1%	110,5
Ittre	9	2%	405,4	97%	0	0%	1,7	0%	416,1
Jamioulx	183,2	49%	172,3	46%	14,7	4%	2,5	1%	372,7
Lantin	409,3	46%	446,8	50%	30,4	3%	7,6	1%	894,1
Leuven Centraal	1,3	0%	268,2	93%	0	0%	19,4	7%	288,9
Leuven Hulp	93,3	55%	68,6	41%	3,4	2%	2,9	2%	168,1
Leuze-en-Hainaut	20,5	6%	301,8	93%	0	0%	3,2	1%	325,5
Marche-en-Famenne	82,7	27%	217	71%	0	0%	4	1%	303,7
Marneffe	0,2	0%	106	94%	0	0%	6,3	6%	112,5
Mechelen	88,4	80%	21,8	20%	0,1	0%	0,6	1%	110,9
Merksplas	13,7	3%	257,7	65%	117,7	30%	8,5	2%	397,6
Mons	159,3	42%	195,9	52%	17,2	5%	4,3	1%	376,6
Namur	114,8	70%	36	22%	11	7%	1,4	1%	163,2
Nivelles	76,6	34%	146,2	65%	0	0%	0,8	0%	223,6
Oudenaarde	56,3	37%	94,5	61%	0	0%	3,3	2%	154,2
Paifve	0,3	0%	0	0%	194,5	100%	0,1	0%	194,9
Ruiselede	0,1	0%	50	95%	0	0%	2,8	5%	52,9
Sint-Gillis	643	75%	144,3	17%	55,3	6%	12,8	1%	855,4
Saint-Hubert	0,1	0%	188,4	97%	0	0%	5,4	3%	194
Tongeren	8,4	39%	13,1	61%	0	0%	0	0%	21,5
Tournai	52,4	31%	117,1	68%	0	0%	1,9	1%	171,4
Turnhout	113,3	43%	105,5	40%	40,5	15%	2,2	1%	261,5
Vorst	10,8	6%	159,7	94%	0	0%	0,1	0%	170,6
Wortel	2,2	1%	281,7	97%	0	0%	5,7	2%	289,6
TOTAAL	3840,6	37%	5722,4	56%	530,6	5%	167,1	2%	10260,6

Evolutie 2013-2018

Over de jaren 2013-2018 kende de gevangenisbevolking een overwegend dalende trend. Ruim één op drie was beklaagd en meer dan de helft was veroordeeld. Het aantal geïnterneerden nam de laatste jaren af en dit dankzij het bestaan van de Forensische Psychiatrische Centra van Gent (°2014) en Antwerpen (°2017).

Grafiek 1: Gevangenisbevolking volgens prioritaire wettelijke toestand gedetineerden 2013-2018

Over de jaren heen was er een toenemend gebruik van het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit en als manier om de voorlopige hechtenis buiten de gevangenis te ondergaan.

in aantal

Jaar	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	Totaal	Elektronisch toezicht
2013	3.652	6.745	1.139	109	11.645	1.338
2014	3.611	6.773	1.088	107	11.578	1.783
2015	3.499	6.455	904	183	11.041	1.887
2016	3.552	6.124	784	159	10.619	1.601
2017	3.766	5.837	696	173	10.471	1.740
2018	3.840,6	5.722,4	530,6	167,1	10.260,6	1.757,9

in %

Jaar	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	Totaal
2013	31,36%	57,92%	9,78%	0,94%	100%
2014	31,19%	58,50%	9,40%	0,92%	100%
2015	31,69%	58,46%	8,19%	1,66%	100%
2016	33,45%	57,67%	7,38%	1,50%	100%
2017	35,97%	55,74%	6,65%	1,65%	100%
2018	37,43%	55,76%	5,17%	1,63%	100%

Gevangenisbevolking volgens geslacht

Het waren vooral mannen die in de gevangenissen verbleven. Een kleine 5% van de gevangenisbevolking waren vrouwen. Zij verbleven in de gevangenissen in Antwerpen, Brugge, Gent, Hasselt, Hoogstraten, Berkendael, Lantin, Marche-en-Famenne en Mons. Dat zijn de gevangenissen met een vrouwenafdeling.

Penitentiaire inrichting	Man	Vrouw	Totaal
Andenne	406,1	0	406,1
Antwerpen	539,3	48,5	587,8
Arlon	121,7	0	121,7
Berkendael	0	83,3	83,3
Beveren	292,2	0	292,2
Brugge	584,5	106,1	690,6
Dendermonde	233	0	233
Dinant	54,8	0	54,8
Gent	336	39,5	375,4
Hasselt	500,2	35,8	536
Hoogstraten	149,6	16,7	166,3
Huy	83,5	0	83,5
Ieper	110,5	0	110,5
Ittre	416,1	0	416,1
Jamioux	372,7	0	372,7
Lantin	822	72,1	894,1
Leuven Centraal	288,9	0	288,9
Leuven Hulp	168,1	0	168,1
Leuze-en-Hainaut	325,5	0	325,5
Marche-en-Famenne	287,2	16,5	303,7
Marneffe	112,5	0	112,5
Mechelen	110,9	0	110,9
Merksplas	397,6	0	397,6
Mons	334,4	42,2	376,6
Namur	163,2	0	163,2
Nivelles	223,6	0	223,6
Oudenaarde	154,2	0	154,2
Paifve	194,9	0	194,9
Ruiselede	52,9	0	52,9
Sint-Gillis	855,4	0	855,4
Saint-Hubert	194	0	194
Tongeren	21,5	0	21,5
Tournai	171,4	0	171,4
Turnhout	261,5	0	261,5
Vorst	170,6	0	170,6
Wortel	289,6	0	289,6
TOTAAL	9799,9	460,8	10260,6

Gevangenisbevolking volgens nationaliteit

In 2018 had ruim de helft van de gevangenispopulatie de Belgische nationaliteit (55%). Naast de vele geringe percentages aan diverse nationaliteiten, waren het de onderdanen van Marokko (9,1%), Algerije (4,9%), Roemenië (3,6%) en Nederland (2,8%) die vertegenwoordigd zijn.

Nationaliteit	Gemiddelde dagelijkse bevolking	%	Nationaliteit	Gemiddelde dagelijkse bevolking	%
Afghanistan	35,5	0,35%	Ecuador	5,8	0,06%
Albanië	204,6	1,99%	Eritrea	7,6	0,07%
Algerije	503,8	4,91%	Estland	2,6	0,03%
Angola	16,1	0,16%	Ethiopië	1,4	0,01%
Argentinië	0,1	0%	Equatoriaal-Guinea	0,3	0%
Armenië	16	0,16%	Filipijnen	1	0,01%
Australië	0,1	0%	Finland	2,1	0,02%
Azerbeidzjan	3,9	0,04%	Frankrijk	207,7	2,02%
Bangladesh	2,3	0,02%	Frans-Guyana	0,6	0,01%
België	5705,8	55,61%	Gabon	0	0%
Belize	0	0%	Gambia	4,3	0,04%
Benin	1,1	0,01%	Georgië	59,9	0,58%
Bolivia	0,1	0%	Ghana	6,4	0,06%
Bosnië-Herzegovina	22,7	0,22%	Griekenland	10,1	0,1%
Brits-Indische Oceaanterritorium	0	0%	Guatemala	0,3	0%
Brazilië	9,2	0,09%	Guinea	44,3	0,43%
Brunei	0	0%	Guinee-Bissau	1,3	0,01%
Bulgarije	64,2	0,63%	Guyana	1,6	0,02%
Burkina Faso	2,3	0,02%	Haïti	1,2	0,01%
Burundi	2,2	0,02%	Honduras	0	0%
Cambodja	1	0,01%	Hong Kong	0	0%
Canada	0	0%	Hongarije	8,2	0,08%
Centraal-Afrikaanse Republiek	0,6	0,01%	India	18,6	0,18%
Chili	9,6	0,09%	Indonesië	0,2	0%
China	3,9	0,04%	Irak	77,5	0,76%
Cyprus	0,4	0%	Iran	19,5	0,19%
Colombia	15,4	0,15%	Ierland	2	0,02%
Congo (Democratische Republiek)	83,8	0,82%	Israël	1,7	0,02%
Congo (Volksrepubliek)	2	0,02%	Italië	153,9	1,5%
Cuba	6,8	0,07%	Ivoorkust	7,1	0,07%
Denemarken	0,1	0%	Kaapverdië	0,6	0,01%
Djibouti (Republiek)	0	0%	Kameroen	21,3	0,21%
Dominica	0,6	0,01%	Jamaica	0,3	0%
Dominicaanse Republiek	8,3	0,08%	Jordanië	0,3	0%
Duitsland	24,2	0,24%	Kazachstan	2,6	0,03%
Egypte	27,6	0,27%	Kenia	1,1	0,01%

Kirgizië	0,9	0,01%	Roemenië	369,1	3,6%
Kosovo	23,9	0,23%	Rusland	48	0,47%
Koeweit	0	0%	Rwanda	8,6	0,08%
Kroatië	22,5	0,22%	Saudi-Arabië	0	0%
Letland	7	0,07%	Senegal	8,4	0,08%
Libanon	11,5	0,11%	Servië	67,1	0,65%
Liberia	3,4	0,03%	Sierra Leone	10,3	0,1%
Libië	30,4	0,3%	Slovakije	28,5	0,28%
Litouwen	23,8	0,23%	Slovenië	1	0,01%
Luxemburg	5,1	0,05%	Somalië	12,6	0,12%
Macedonië	27,9	0,27%	Soedan	6,3	0,06%
Madagaskar	2,2	0,02%	Spanje	43,6	0,42%
Mali	5	0,05%	Sri Lanka	0,1	0%
Malta	1	0,01%	Suriname	18,7	0,18%
Marokko	938,7	9,15%	Syrië	60,5	0,59%
Mauritius	1,4	0,01%	Tadzjikistan	0	0%
Mauritanië	7,3	0,07%	Taiwan	0,3	0%
Mexico	4,1	0,04%	Tanzania	2,8	0,03%
Moldavië	10,9	0,11%	Tsjaad	0,1	0%
Mongolië	1,2	0,01%	Tsjechië	12,1	0,12%
Montenegro	7,5	0,07%	Thailand	2,9	0,03%
Namibië	0	0%	Togo	2	0,02%
Nederland	293,2	2,86%	Trinidad en Tobago	0,1	0%
Nederlandse Antillen	0,8	0,01%	Tunesië	113,2	1,1%
Nepal	0,4	0%	Turkije	108,3	1,06%
Niger	7,1	0,07%	Uruguay	0,5	0%
Nigeria	38,5	0,37%	Venezuela	5,4	0,05%
Noorwegen	0,3	0%	Verenigde Staten van Amerika	2,2	0,02%
Oeganda	0,9	0,01%	Verenigd Koninkrijk	18,7	0,18%
Oekraïne	17,4	0,17%	Vietnam	4,6	0,04%
Oezbekistan	3,8	0,04%	Westelijke Sahara	0	0%
Oman	1	0,01%	Wit-Rusland	6,4	0,06%
Oostenrijk	0,6	0,01%	Zimbabwe	0,7	0,01%
Pakistan	10,3	0,10%	Zuid-Afrika	0,9	0,01%
Palestina	37,1	0,36%	Zweden	2,1	0,02%
Panama	0,7	0,01%	Vluchteling	33,1	0,32%
Peru	0,5	0%	Onbepaald	137,3	1,34%
Pitcairn	0	0%			
Polen	100,3	0,98%			
Portugal	27,6	0,27%			
TOTAAL				10260,6	100%

Opmerking: De nationaliteiten met een gemiddelde dagelijkse bevolking van 0,0 waren wel degelijk vertegenwoordigd tijdens 2018. De waarde 0,0 is te verklaren door de afronding op 1 cijfer na de komma.

Gevangenisbevolking volgens detentieregime

Uitgezonderd een honderdtal, verbleven alle gedetineerden onder een gewoon detentieregime in de gevangenis. Dat betekent dat zij voortdurend in de penitentiaire inrichting verblijven, tenzij zij zich buiten de gevangenis begeven na toekenning van penitentiair verlof of een uitgaansvergunning.

Gemiddeld 52 gedetineerden bevonden zich in het regime van beperkte detentie. Een dergelijk regime houdt in dat zij overdag de gevangenis verlaten om te gaan werken of een opleiding te volgen en terugkeren om te overnachten in de gevangenis.

Ruim 1750 gedetineerden verbleven onder elektronisch toezicht als een vorm van vrijheidsbeperking. Ze verblijven dus niet in de gevangenis maar zijn wel gelinkt aan een gevangenis aangezien ze onder elektronisch toezicht geplaatst worden vanuit de gevangenis die instaat voor het administratief beheer. Het is het (Vlaams of Franstalig) Centrum Elektronisch Toezicht dat instaat voor de technische controle op de verplaatsingen van de persoon onder elektronisch toezicht aan de hand van elektronische middelen (enkelband en bewakingsbox).

Penitentiaire inrichting	Gewoon regime	Halve vrijheid (veroordeelden)	Beperkte detentie (geïnterneerden)	Beperkte detentie	Onbekend	Gemiddelde dagelijkse bevolking Totaal	Elektronisch toezicht
Andenne	406,1	0	0	0	0	406,1	15,7
Antwerpen	565,9	0,1	2,4	10,8	8,3	587,8	215,5
Arlon	121	0	0	0,5	0,2	121,7	15,7
Berkendael	82,5	0	0	0,2	0,6	83,4	20,5
Beveren	292,2	0	0	0	0	292,2	16,5
Brugge	676,9	0,9	0	9,3	3,1	690,5	89,8
Dendermonde	227,3	0	0	4,8	1	233	56,3
Dinant	54,5	0	0	0	0,3	54,8	12,7
Gent	367,5	0	0	5,5	2,3	375,4	80,9
Hasselt	531,9	0	0	2,2	1,6	536	148,4
Hoogstraten	166,2	0	0	0	0	166,3	38,6
Huy	83	0	0	0,2	0,2	83,5	17,3
Ieper	108,7	0	0	1,1	0,7	110,5	34,8
Ittre	416,1	0	0	0	0	416,1	34,3
Jamioulx	370,4	0	0	0,2	2	372,7	81,3
Lantin	890,3	0	0	0,1	3,4	894,1	151,4
Leuven Centraal	286,4	0	0	2,5	0	288,9	19,9
Leuven Hulp	165,8	0	0	1,4	0,8	168,1	38,4
Leuze-en-Hainaut	325	0	0	0,5	0	325,5	15,7
Marche-en-Famenne	303,2	0	0	0,1	0,3	303,6	31,1
Marneffe	112,5	0	0	0	0	112,5	26,6
Mechelen	110,3	0	0	0	0,4	110,9	37,5
Merksplas	397,5	0	0	0	0,1	397,6	23,5
Mons	375,2	0	0	0	1,2	376,7	72,7
Namur	160,7	0	0	1,6	0,9	163,2	28,7
Nivelles	223	0	0	0,1	0,4	223,6	44
Oudenaarde	146,7	0,3	0	6,8	0,4	154,2	29,3
Paifve	194,6	0	0	0	0,1	194,8	0
Ruiselede	51,8	0	0	1,1	0	52,9	17,3
Sint-Gillis	847,7	0	0	1	5,7	855,3	197,3
Saint-Hubert	194	0	0	0	0	194	19,3
Tongeren	21,5	0	0	0	0	21,5	0
Tournai	171,2	0	0	0	0,2	171,4	23,7
Turnhout	259,1	0	0	1,7	0,6	261,5	54,7
Vorst	170,2	0	0	0,1	0	170,4	21,8
Wortel	289,6	0	0	0	0	289,6	27
TOTAAL	10166,2	3,5	2,4	49,5	41,6	10260	1757,9

N.B. : De verdeling van de gevangenisbevolking over de verschillende detentieregimes wijkt marginaal af ten aanzien van de gemiddelde dagelijkse bevolking. De verschillen zijn opgenomen in de kolom Onbekend. Enerzijds is dit te wijten aan onvolledige input van gegevens in het datasysteem en anderzijds aan kleine gegevensverschillen tussen de verschillende tijdstippen van data-extractie.

Opsluitingen

03

Opsluitingen volgens prioritair wettelijke toestand

De dagelijkse gevangenisbevolking wordt bepaald door de in- en uitstroom van personen. De instroom in een penitentiaire inrichting komt door opsluitingen. Dat kan het gevolg zijn van de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel (beklaagden), een vrijheidsstraf (veroordeelden), een bevel tot internering (geïnterneerden) of van andere titels zoals de voorlopige aanhouding van voorwaardelijk invrijheidgestelde veroordeelden of veroordeelden die vrij zijn onder voorwaarden.

De tabel op p. 13 toont dat het merendeel van de opsluitingen gebeurde in 2018 op basis van een aanhoudingsbevel (beklaagden, wet voorlopige hechtenis). Op de tweede plaats maken definitief veroordeelden deel uit van de instroom. Sommige beklagden in opsluiting blijven opgesloten tot hun veroordeling of internering en krijgen daarna een definitieve gevangenisstraf. Bijgevolg maakt de opsluiting van veroordeelden uit vrijheid slechts een deel uit van de instroom in de categorieën definitief veroordeelden of geïnterneerden.

Bepaalde gevangenen zijn niet vermeld. Dat is niet omdat er in 2018 geen nieuwe gedetineerden verbleven, maar omdat de instroom er onder andere vormen gebeurde, vooral door overbrengingen vanuit een andere inrichting.

Penitentiaire Inrichting	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	Onbekend	Totaal
Andenne	0	1	0	0	0	1
Antwerpen	1626	1039	2	40	2	2709
Arlon	125	142	0	0	0	267
Berkendael	157	146	0	2	0	305
Beveren	6	6	0	1	0	13
Brugge	675	407	10	44	0	1136
Dendermonde	396	240	0	8	0	644
Dinant	140	16	0	0	0	156
Gent	550	443	9	40	0	1042
Hasselt	640	536	2	31	0	1209
Hoogstraten	0	1	0	0	0	1
Huy	114	53	0	2	0	169
Ieper	224	201	0	8	0	433
Jamioulx	502	438	6	5	0	951
Lantin	1060	633	10	10	0	1713
Leuven Hulp	193	231	11	16	0	451
Leuze-en-Hainaut	12	1	0	1	0	14
Marche-en-Famenne	153	62	0	0	0	215
Marneffe	0	2	0	0	0	2
Mechelen	306	185	0	2	0	493
Merksplas	0	0	22	0	0	22
Mons	357	314	6	19	0	696
Namur	298	135	4	6	0	443
Nivelles	193	100	0	1	0	294
Oudenaarde	143	96	0	2	0	241
Paifve	0	0	3	0	0	3
Sint-Gillis	1836	1249	21	63	0	3169
Saint-Hubert	0	1	0	0	0	1
Tournai	133	128	0	2	0	263
Turnhout	370	215	20	6	0	611
Wortel	0	1	0	0	0	1
TOTAAL	10209	7022	126	309	2	17668

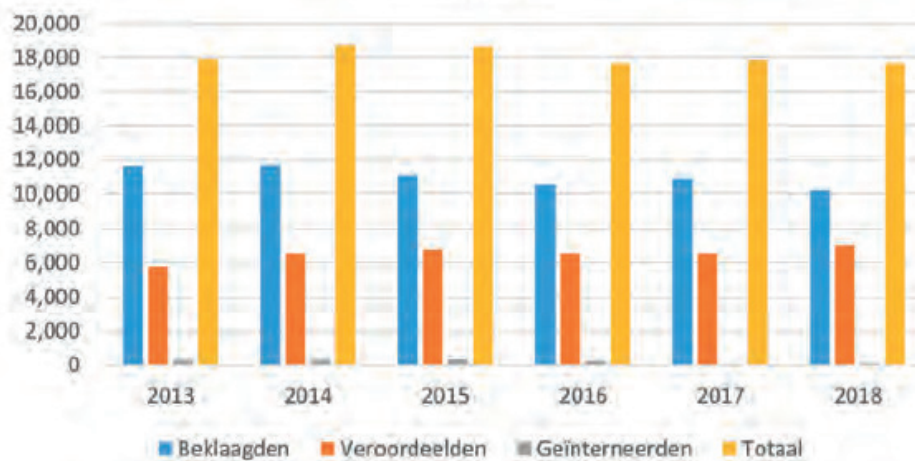
Evolutie 2013-2018

In de jaren 2013-2018 situeerde het aantal opsluitingen zich tussen een minimaal aantal opsluitingen van 17648 (2016) en een maximaal aantal opsluitingen van 18755 (2014). In 2018 werden 17668 opsluitingen opgetekend.

Jaar	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	Onbekend	Totaal
2013	11615	5764	328	201	0	17908
2014	11660	6563	310	170	52	18755
2015	11085	6793	368	180	241	18668
2016	10508	6564	278	197	101	17648
2017	10919	6576	91	281	0	17867
2018	10209	7022	126	309	2	17668

Het aantal opsluitingen van beklaagden kent een dalende trend over de jaren heen. Of de toepassing van het elektronisch toezicht, in het kader van de wet op de voorlopige hechtenis, hier een bepalende rol in speelt, zullen toekomstige cijfergegevens moeten uitwijzen.

Grafiek 2: Evolutie van het aantal opsluitingen volgens prioritaire wettelijke toestand 2013-2018

Het aantal opsluitingen van geïnterneerden in de penitentiaire inrichtingen kent geen grote uitschieters meer en bevindt zich rond de honderd. De opening van de forensische psychiatrische centra in Gent en Antwerpen in 2014 en in 2017 speelt hierin een belangrijke rol. Een groot deel van de geïnterneerden wordt in die gespecialiseerde centra opgevangen.

Invrijheidstellingen

04

In 2018 werden 11864 gedetineerden vrijgesteld uit de gevangenis. Indien daar ook de 5830 vrijstellingen vanuit het elektronisch toezicht worden bijgeteld, is er sprake van 17694 invrijheidstellingen.

De tabel op p.16 toont dat de meeste gedetineerden die de gevangenis kunnen verlaten beklagden zijn die in vrijheid gesteld worden in afwachting van hun definitieve vonnis (6235 in 2018) en de voorlopige invrijheidstelling (3585 in 2018). De voorlopige invrijheidstelling betreft de vervroegde invrijheidstelling van veroordeelden met een totale gevangenisstraf van maximaal drie jaar. De veroordeelden met een totale gevangenisstraf van meer dan drie jaar kunnen vervroegd vrijkomen onder de vorm van voorwaardelijke invrijheidsstelling (276 in 2018) of onder de vorm van een voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering (opgenomen in de categorie voorlopige invrijheidstelling bijzonder).

De categorie vreemdelingen (exclusief voorlopige invrijheidstelling) heeft betrekking op vreemdelingen die administratief opgesloten zijn in een penitentiaire inrichting en dit na hun detentieperiode als beklagde of aan het einde van de straf als veroordeelde (uitzonderlijk als geïnterneerde) en die na hun vrijstelling ter beschikking gesteld zijn van de dienst Vreemdelingenzaken. Die buitenlandse gedetineerden, in vrijheid gesteld na het einde van hun straf, zijn niet opgenomen in de categorie 'strafeinde' in de tabel. Hetzelfde geldt voor de gedetineerden in vrijheid gesteld aan het einde van de tenuitvoerlegging van de hoofdstraffen maar op wie nog een subsidiaire gevangenisstraf, ten gevolge van een niet-betaling van een boete, van toepassing is en vrijgelaten zijn na een deel van de betaling van de boete. Zij zijn in de tabel ondergebracht in de categorie voorlopige invrijheidstelling bijzonder.

Invrijheidstelling vanuit een penitentiaire inrichting

Penitentiaire Inrichting	Voorlopige hechtenis	Voorwaardelijke invrijheidstelling	Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	Voorlopige invrijheidstelling (bijzonder)	Strafeinde	Geïnterneerden	Vreemdelingen (excl. voorlopige invrijheidstelling)	Andere	Onbekend	Totaal
Andenne	1	8	1	14	42	0	0	1	0	67
Antwerpen	926	5	280	1	16	13	73	24	0	1338
Arlon	72	2	38	1	4	0	3	0	0	120
Berkendael	112	2	88	2	15	5	0	5	0	229
Beveren	6	7	2	12	19	0	1	5	0	52
Brugge	410	21	154	13	39	28	25	8	0	698
Dendermonde	221	1	101	1	10	0	13	2	0	349
Dinant	118	0	7	1	0	0	0	0	0	126
Gent	299	6	160	6	22	23	8	7	0	531
Hasselt	360	16	173	6	30	0	26	15	1	627
Hoogstraten	0	14	12	0	16	0	0	3	0	45
Huy	70	2	13	0	6	0	0	3	0	94
Ieper	159	1	61	3	0	0	4	2	0	230
Ittre	0	22	0	7	53	0	0	2	0	84
Jamioulx	341	19	110	1	16	28	9	5	0	529
Lantin	631	12	307	10	74	18	22	10	0	1084
Leuven Centraal	0	5	0	12	9	0	0	11	0	37
Leuven Hulp	111	3	490	100	12	6	16	29	0	767
Leuze-en-Hainaut	9	12	3	6	29	0	1	0	0	60
Marche-en-Famenne	106	6	28	3	28	0	6	0	0	177
Marneffe	0	9	1	0	8	0	0	0	0	18
Mechelen	172	0	58	1	3	0	8	2	0	244
Merksplas	15	11	71	11	65	171	1	7	3	355
Mons	225	7	71	4	18	24	25	5	1	380
Namur	208	3	21	0	6	15	10	2	0	265
Nivelles	119	14	41	1	17	0	3	2	0	197
Oudenaarde	69	3	26	1	2	1	0	0	0	102
Paifve	0	0	0	0	0	36	0	0	0	36
Ruiselede	1	5	2	0	9	0	0	0	0	17
Sint-Gillis	1154	6	488	80	14	60	57	40	1	1900
Saint-Hubert	1	5	86	1	48	0	1	0	0	142
Tongeren	0	0	109	0	2	0	0	0	0	111
Tournai	104	7	37	8	15	0	5	8	0	184
Turnhout	204	6	147	13	11	76	15	4	0	476
Vorst	9	25	32	18	13	0	0	1	0	98
Wortel	2	11	12	18	42	0	0	10	0	95
TOTAAL	6235	276	3230	355	713	504	332	213	6	11864

Invrijheidstelling vanuit elektronisch toezicht

Penitentiaire Inrichting	Voorlopige hechtenis	Voorwaardelijke invrijheidstelling	Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	Voorlopige invrijheidstelling (bijzondere)	Strafeinde	Geïnterneerden	Vreemdelingen (excl. voorlopige invrijheidstelling)	Andere	Totaal
Andenne	0	9	0	0	4	0	0	1	14
Antwerpen	159	10	623	1	4	0	0	0	797
Arlon	3	2	68	0	1	0	0	1	75
Berkendael	16	3	79	0	1	0	0	2	101
Beveren	0	10	6	0	3	0	0	2	21
Brugge	1	22	299	0	13	0	0	2	337
Dendermonde	2	7	224	0	1	0	0	0	234
Dinant	14	1	30	0	0	0	0	0	45
Gent	2	7	355	0	4	0	1	0	369
Hasselt	61	43	384	0	8	1	0	0	497
Hoogstraten	0	42	3	0	5	0	0	0	50
Huy	14	0	42	0	0	0	0	0	56
Ieper	1	5	158	0	2	0	0	0	166
Ittre	0	42	1	0	7	0	0	0	50
Jamioux	62	6	220	0	2	0	0	0	290
Lantin	168	29	380	0	6	0	1	0	584
Leuven Centraal	0	16	0	0	1	0	0	0	17
Leuven Hulp	12	0	147	0	2	0	0	0	161
Leuze-en-Hainaut	1	12	1	0	3	0	0	0	17
Marche-en-Famenne	11	11	48	0	3	0	0	0	73
Marneffe	0	24	0	0	5	0	0	0	29
Mechelen	63	7	90	0	0	0	0	0	160
Merksplas	0	18	10	0	1	0	1	0	30
Mons	65	6	183	0	3	0	0	0	257
Namur	19	5	73	0	1	0	0	0	98
Nivelles	32	14	63	0	4	0	0	0	113
Oudenaarde	3	8	82	0	0	0	0	1	94
Ruiselede	0	15	0	0	4	0	0	1	20
Sint-Gillis	182	6	522	0	4	0	0	0	714
Saint-Hubert	0	16	1	0	7	0	0	0	24
Tournai	22	6	54	0	3	0	0	0	85
Turnhout	34	3	162	0	2	0	1	0	202
Vorst	0	16	11	0	1	0	0	0	28
Wortel	0	17	1	0	4	0	0	0	22
TOTAAL	947	438	4320	1	109	1	4	10	5830

Evolutie 2013-2018

De onderstaande tabel toont dat de dalende trend van invrijheidstellingen, die is ingezet in 2015, zich blijft voortzetten.

- De invrijheidstelling van beklaagden (voorlopige hechtenis) en de invrijheidstelling van veroordeelden waarvan het totaal van de gevangenisstraffen niet meer dan drie jaar bedraagt (de voorlopige invrijheidstelling algemeen), zijn samen goed voor ruim 80% van alle invrijheidstellingen uit de gevangenis. Die twee wijzen van invrijheidstelling situeerden zich beide rond de 40%. In 2018 zien we dat voor de eerste maal de voorlopige invrijheidstelling (43%) de bovenhand krijgt op de invrijheidstelling van beklaagden (41%).
- De voorwaardelijke invrijheidstelling is goed voor zo'n 4% over de jaren 2013-2018 heen.
- De definitieve invrijheidstelling van veroordeelden in de tabel strafeinde genoemd, situeert zich tussen de 4% en de 5% van alle invrijheidstellingen.
- De invrijheidstelling op proef van geïnterneerden schommelt rond de 2-3% met een stijging in 2015 (3,9%), en dit ook door de opening van het forensisch psychiatrisch centrum in Gent in november 2014. Het forensisch psychiatrisch centrum in Antwerpen opende in augustus 2017.
- De invrijheidstelling van administratief aangehouden vreemdelingen ter beschikking van de dienst Vreemdelingenzaken, met bevel het grondgebied te verlaten, kent een duidelijke stijging over de jaren 2014-2018. Waar deze invrijheidstellingen in 2013-2014 minder dan 1% van alle invrijheidstellingen uit de gevangenis uitmaken, zijn ze in 2015-2017 goed voor 1% en in 2018 bedragen ze 2% van het totaal aan alle invrijheidstellingen.

Wijze van invrijheidstelling		2013	2014	2015	2016	2017	2018
Voorlopige hechtenis	Aantal	7.850	8.221	7.884	7.872	7.659	7.182
	In %	44,5%	43,8%	43,5%	43,8%	42,6%	40,6%
Voorwaardelijke invrijheidstelling	Aantal	666	717	739	736	739	714
	In %	3,8%	3,8%	4,1%	4,1%	4,1%	4,0%
Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	Aantal	7.289	8.038	7.183	7.122	7.423	7.550
	In %	41,3%	42,8%	39,6%	39,7%	41,2%	42,7%
Voorlopige invrijheidstelling (specifiek)	Aantal	366	346	371	447	416	356
	In %	2,1%	1,8%	2,0%	2,5%	2,3%	2,0%
Strafeinde	Aantal	761	791	828	832	812	882
	In %	4,3%	4,2%	4,6%	4,6%	4,5%	5,0%
Geïnterneerden	Aantal	422	437	715	492	470	508
	In %	2,4%	2,3%	3,9%	2,7%	2,6%	2,9%
Vreemdelingen (excl. VLV algemeen)	Aantal	53	50	209	217	260	333
	In %	0,3%	0,3%	1,2%	1,2%	1,4%	1,9%
Andere	Aantal	252	180	198	215	217	223
	In %	1,4%	1,0%	1,1%	1,2%	1,2%	1,3%
Onbekend	Aantal	0	0	304	20	0	6
	In %	0,0%	0,0%	1,7%	0,1%	0,0%	0,0%
TOTAAL	Aantal	17.659	18.780	18.127	17.953	17.996	17.694

Penitentiaire verloven en uitgaansvergunningen

05

De directie Detentiebeheer (DDB) van het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen behandelt de aanvragen voor penitentiair verlof en uitgaansvergunning van gedetineerden. In 2018 werden 3521 dossiers voor penitentiair verlof en 5339 dossiers voor uitgaansvergunning behandeld, samen goed voor een totaal van 8860 dossiers.

Penitentiair verlof					
	Positieve beslissing DDB (toekenning)	Negatieve beslissing DDB (weigering)	DDB onbevoegd	Zonder voorwerp	Totaal advies directie
Positief advies gevangenisdirectie	1357	371	6	12	1746
Negatief advies gevangenisdirectie	23	1720	3	29	1775
Totaal aantal beslissingen	1380	2091	9	41	3521

Uitgaansvergunning					
	Positieve beslissing DDB (toekenning)	Negatieve beslissing DDB (weigering)	DDB onbevoegd	Zonder voorwerp	Totaal advies directie
Positief advies gevangenisdirectie	3036	668	4	65	3773
Negatief advies gevangenisdirectie	20	1495	1	50	1566
Totaal aantal beslissingen	3056	2163	5	115	5339

Penitentiair verlof kan worden toegekend aan definitief veroordeelden zodra ze zich bevinden op één jaar voor de datum waarop een voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden toegestaan. De DDB beslist op basis van verschillende adviezen (gevangenisdirectie, psychosociale dienst, maatschappelijk onderzoek, enz.) en onderzoekt of er tegenaanwijzingen zijn die betrekking hebben op een mogelijke onttrekking aan de uitvoering van de straf, op een risico op het plegen van ernstige strafbare feiten tijdens het penitentiair verlof of het verontrusten van het slachtoffer³.

Uitgaansvergunning kan worden toegekend aan veroordeelden twee jaar voor de datum waarop tot een voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden beslist, en dit om de sociale re-integratie verder voor te bereiden. Veroordeelden hebben ook de mogelijkheid om een uitgaansvergunning aan te vragen wanneer, naar aanleiding van een bijzondere aangelegenheid hun aanwezigheid buiten de gevangenis noodzakelijk is (begrafenis van familielid, huwelijk van kind ...). Voor deze twee types uitgaansvergunningen gelden dezelfde tegenaanwijzingen als voor het penitentiair verlof³.

³ Wet betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Ontsnappingen

06

In 2018 vonden er 20 ontsnappingen plaats waarvan 18 uit een open inrichting en 2 uit een gesloten inrichting.

Type	Penitentiaire Inrichting	Aantal ontsnappingen
Gesloten inrichting	Dinant	1
	Lantin	1
Open inrichting	Hoogstraten	3
	Marneffe	8
	Ruiselede	2
	Saint-Hubert	5
TOTAAL		20

Overlijdens

07

In 2018 zijn er 42 overlijdens vastgesteld in de gevangenis, waarvan 16 door zelfdoding.

Penitentiare Inrichting	Zelfdoding	Andere overlijdens	Totaal
Andenne		1	1
Brugge	2	3	5
Dendermonde		1	1
Gent	1		1
Hasselt	1	2	3
Hoogstraten		1	1
Jamioux		1	1
Lantin	3	4	7
Leuven Hulp	1		1
Leuze-en-Hainaut	2	1	3
Merksplas	1	1	2
Mons		2	2
Namur	1		1
Nivelles		2	2
Oudenaarde	1		1
Paifve		4	4
Sint-Gillis	2	3	5
Tournai	1		1
TOTAAL	16	26	42

Vergoedingen voor huishoudelijk werk

08

De gedetineerde kan tijdens zijn detentie werken in de gevangenis. Er zijn verschillende soorten gevangenisarbeid. Zo kunnen gedetineerden instaan voor huishoudelijke taken die nodig zijn voor het dagelijks onderhoud en de werking van de inrichting, zoals koken in de grootkeuken, wassen en strijken van linnengoed, poetsen van gemeenschappelijke ruimtes, hovenierswerken ...

Elk jaar krijgen de gevangenis, de opleidingscentra voor penitentiair personeel en ook de centrale garage hiervoor een budget toegewezen. In 2018 werd in totaal € 3.690.235,52 toegekend aan gedetineerden voor de uitvoering van de huishoudelijke taken.

Naast huishoudelijk werk kunnen gedetineerden bijvoorbeeld ook [werken voor externe klanten](#) in werkhuizen.

Toegekend bedrag huishoudelijke werken			
Penitentiaire Inrichting	Bedrag in €	Penitentiaire Inrichting	Bedrag in €
Andenne	130.775,66	Leuze-en-Hainaut	101.755,40
Antwerpen	192.822,80	Marche-en-Famenne	99.087,74
Arlon	48.630,46	Opleidingscentrum voor penitentiair personeel Zuid	28.795,87
Berkendael	33.048,43	Marneffe	57.217,60
Beveren	99.513,88	Mechelen	45.000,00
Opleidingscentrum voor penitentiair personeel Noord	6.224,38	Merksplas	159.854,97
Brugge	231.514,67	Mons	124.212,09
Centrale garage	8.565,94	Namur	68.584,00
Dendermonde	79.942,15	Nivelles	81.000,00
Dinant	31.066,78	Oudenaarde	54.146,63
Gent	124.560,42	Paifve	89.626,79
Hasselt	172.138,83	Ruiselede	32.685,46
Hoogstraten	79.978,37	Saint-Hubert	89.642,48
Huy	36.485,93	Sint-Gillis	252.465,94
Ieper	43.939,57	Tongeren	18.841,53
Ittre	133.703,78	Tournai	67.379,95
Jamioulx	115.687,01	Turnhout	108.259,78
Lantin	290.169,91	Vorst	82.332,03
Leuven Centraal	105.000,00	Wortel	98.567,60
Leuven Hulp	67.010,68		
TOTAAL			3.690.235,52

Budget

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitgaven van het DG EPI per budgettaire post in 2018. Hieruit blijkt dat de personeelskost 77% van de begrotingsmiddelen inhoudt. Voeding en onderhoud van gedetineerden bedragen een kleine 3,3% en de medische en psychologische omkadering van gedetineerden is goed voor een kleine 9% van het budget.

- Vereffeningskrediet is een krediet dat beschikbaar is om betalingen van vastleggingen mee uit te voeren.
- Duurzame bestedingen zijn bestedingen in fysiek materiaal dat langdurig gebruikt kan worden, zoals meubilair.

vereffeningskredieten 2018		
	in €	in % van het beschikbare budget
Personeel (gevangenen)	438.691.268,63	76,76%
Werkingskosten	26.984.325,93	4,72%
Energie (elektriciteit, stookolie, benzine, diesel, gas en stroom)	9.628.525,81	1,68%
Water	4.765.248,53	0,83%
Onderhoudscontracten gebouw en installaties	3.992.859,93	0,70%
Opleiding gevangenispersoneel	316.352,05	0,06%
Kledij gevangenispersoneel	2.007.631,08	0,35%
Onkostenvergoedingen personeel	1.081.130,22	0,19%
Werkingskosten gevangenen (onderhoudskosten, kantoorkosten, vuilnisophaling, taksen en bijdragen)	2.840.807,68	0,50%
Andere uitgaven (milieu, prestaties van derden, reprobel, enz.)	457.992,00	0,08%
Duurzame investeringen: duurzame goederen en meubels	1.893.778,63	0,33%
Onderhoud en voeding gedetineerden	18.841.599,26	3,30%
Vergoedingen gedetineerden en huishoudelijk werk	3.433.467,90	0,60%
Aanmoedigingspremies voor opleidingen gedetineerden	159.000,00	0,03%
Voeding en onderhoud gedetineerden	14.940.027,31	2,61%
Werkingskosten gedetineerden	309.104,05	0,05%
Medische en psychologische expertise en zorg	49.911.459,37	8,73%
Zorg en expertise: werkingskosten - niet-duurzame uitgaven - overeenkomsten	13.974.314,93	2,45%
Zorg en expertise: duurzame investeringen	306.784,52	0,05%
Kosten medische zorg van gedetineerden en geïnterneerden	34.723.359,92	6,08%
Zorg: subsidies voor plaatsing in een low-risk zorgcircuit (programmawet 27 december 2006, art. 8)	907.000,00	0,16%
Veiligheidskorps, centrale garage	1.721.891,98	0,30%
Werkingskosten – niet-duurzame uitgaven – overeenkomsten	1.068.406,34	0,19%
Duurzame investeringen: voertuigen centrale garage/veiligheidskorps	641.556,28	0,11%
Duurzame investeringen	8.147,76	0,001%
Nationale transfers van gedetineerden	3.781,60	0,001%
Contractuele bijdragen voor de nieuwe gevangenen en centra	35.329.960,54	6,18%
Contractuele bijdragen voor de DBFM-overeenkomsten	12.600.000,00	2,20%
Contractuele bijdragen voor de forensische psychiatrische centra	22.729.960,54	3,98%
TOTAAL	571.480.505,71	100%